

Dr. Anton Korošec, častni občan Bleda

Franc Rozman*

Potrjeno – Accepted: 8. 8. 2022 | Objavljeno – Published: 14. 12. 2022

1.03 Kratki znanstveni prispevek
UDK 929Korošec A.:352(497.4Bled)

Franc Rozman: Dr. Anton Korošec, častni občan Bleda. Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor 93=58(2022), 2–3, str. 84–87

V prispevku je prikazano politično ozadje sprejemanja uglednih ljudi v častno občanstvo Bleda vse od leta 1876, ko je prvi častni občan Bleda postal dr. Janez Bleiweiss, do časa pred drugo svetovno vojno, ko je leta 1938 častni občan Bleda postal dr. Anton Korošec. Anton Korošec je bil prejemnik knjige 322 slovenskih občin, ki so mu podelile naziv častni občan. V literaturi je bila ta knjiga večkrat omenjena, vendar je veljalo, da njena usoda ni znana.

Ključne besede: Anton Korošec, slovenski politiki, Bled, častni občani.

1.03 Short scientific article
UDC 929Korošec A.:352(497.4Bled)

Franc Rozman: Dr Anton Korošec, Honorary Citizen of Bled. Review for History and Ethnography, Maribor 93=58(2022), 2–3, pp. 84–87

In this article, the political background of the admission of prominent people to the honorary citizenship of Bled is presented from 1876, when Dr Janez Bleiweiss became the first honorary citizen of Bled, to the time before the Second World War, when Dr Anton Korošec became the honorary citizen of Bled in 1938. Anton Korošec was the recipient of a book of 322 Slovenian municipalities that awarded him the title of Honorary Citizen. This book has been mentioned several times in the literature, but its fate was thought to be unknown.

Keywords: Anton Korošec, Slovenian politicians, Bled, honorary citizens.

---

* Prof. dr. Franc Rozman, univerzitetni profesor in znanstveni svetnik v pokoju, Gorkičeva 14, 1000 Ljubljana, franc.rozman@guest.um.si

Anton Korošec je postal častni občan Bleda leta 1938, dobri dve leti pred smrtjo. Pravzaprav presenetljivo pozno, saj je bil že desetletja vodilni slovenski politik. Bolj razumljivo nam to postane ob dejstvu, da so bili vodilni v blejskem občinskem odboru klerikalci, ki so bili vse do propada monarhije pristaši Šušteršiča. Če je bil občinski odbor liberalen, so bili za častne občane izvoljeni le liberalci ali pa pripadniki nekranjskih strank. Župani na Bledu so bili vedno bodisi klerikalni ali liberalni politiki, ki so imeli večino v občinskem svetu. Boj za prevlado med klerikalci in liberalci je potekal ves čas ustavne dobe in se je nadaljeval tudi v času med svetovnjima vojnama. Šušteršičevi pristaši so imeli glavno moč v župniku Janezu Oblaku in nadučitelju Francu Rusu. Krek in Korošec nista imela vpliva. Tudi Majniški deklaraciji so se občinski odborniki priključili pozno in šele potem, ko je *Slovenski narod* na začetku januarja 1918 objavil članek »Zavedni Blejci, kje ste, da ni zanimanja za majniško deklaracijo.« Članek je veljal tudi za gorjansko občino in res sta potem obe občini čez dva dni pristopili k deklaracijskemu gibanju. Toda očitno ne povsem iskreno, saj je bila še 10. julija 1918 na predlog župnika Oblaka na občinski seji soglasno sprejeta izjava, da je občina Bled slej ko prej zvesto vdana našemu cesarju Karlu I. in habsburško-lorenski dinastiji in nima nič in noče imeti nobenega stika ne z veleizdajalcem Antejem Trumbićem, tedaj predsednikom Jugoslovanskega odbora v Londonu, ne s katerim drugim izdajalcem. Šušteršičijanski župan Franc Rus je ostal župan do maja 1920, za božič 1918 pa je vendarle pozdravil novo državo Jugoslavijo. Občinski odbor je tudi predlagal naj se v šoli namesto nemščine začne učiti srbohrvaščina in na svečnico 1919 je bila šola Franca Jožefa I. preimenovana v Ljudsko šolo na Bledu.¹

V obdobju prve Jugoslavije je bilo imenovanih manj častnih občanov, le štirje nasproti 20 v času monarhije in ne glede na to, da je bil časovni okvir precej krajši, 42 let proti 22. Prvi častni občan Bleda je postal Mihajlo Pupin, ker da je bil zaslužen, da je blejski kot pripadel Jugoslaviji, in sicer 20. septembra 1920. Štirinajst let pozneje je občina sklenila postaviti kip Mihajlu Pupinu, vendar je do tega prišlo šele leta 1955, pa še tedaj so ga postavili Srbi. Na isti seji je postal častni član tudi Ivan Hribar, čeprav je to postal že leta 1906 zaradi zaslug za organizacijo I. časnikarskega shoda na Bledu. Iz sejnega zapisnika občinskega odbora ni razvidno, zakaj je Hribar ponovno postal častni član; utemeljitve ni; le to, da so bili vsi odborniki člani SLS proti. V dvajsetih letih je drugi častni član postal češki socialdemokratski in kmečki politik Antonin

¹ Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota Kranj, Zapisniki sej občinskega odbora občine Bled 1894–1940. Vsi navedki sej so iz teh zapisnikov in niso posebej citirani. Glej tudi Franc Rozman: Častni občani Bleda do druge svetovne voje. *Razgledi muzejskega društva Bled*, Bled 2017, str. 15–24.

Srba, ki je bil zaslužen da je na Bled prihajalo veliko čeških turistov. Poleg njega je 24. aprila 1925 častni član postal še predsednik Zveze za tujski promet Rudolf Marn. Zadnji častni občan Bleda pred drugo svetovno vojno je postal šef SLS dr. Anton Korošec. Predlagan je bil na seji 22. julija 1938 zaradi zaslug pri Majniški deklaraciji – po dvajsetih letih – in ostalih zaslug za državo. Po seji so Korošca zaprosili za privolitev sprejetja častnega naziva. Korošec je prošnji ugodil in takoj poslal 3.000 dinarjev za občinske reveže. 25. avgusta 1938 je postal častni občan; tedaj je bil notranji minister v tretji vladi Milana Stojadinovića. Štiri dni po Koroščevi smrti je imel 16. decembra občinski odbor žalno sejo, edino za kakšnim umrlim častnim občanom. Tako ob sprejetju kot tudi ob smrti je bil župan dr. Janko Benedik, eden najbolj priljubljenih zdravnikov, po katerem se imenujeta zdravstveni dom dr. Janka Benedika in Dom starejših občanov v Radovljici. Zastopniki slovenskih občin so 18. julija 1939 dr. Antonu Korošču v Ljubljani izročili knjigo 322 slovenskih občin, ki so mu podelile naziv častni občan.² V literaturi je bila ta knjiga večkrat omenjena; veljalo je, da njena usoda ni znana. Shranjena je v Arhivu Republike Slovenije v zbirki častnih diplom. Diplome obsegajo čas tedanje banovine. Po uvodnih besedah so po abecednem redu razvrščene najprej po mestih, potem po srezih. Na začetku vsakega mesta ali sreza je akvarel različnih slovenskih slikarjev bolj katoliške usmeritve, ki prikazujejo značilnosti krajev. V seznamu srezov so podpisi županov mest in srezov z datumom podelitve častnega meščanstva.³

Do leta 1914 je bilo na Bledu sprejetih v častno občanstvo 24 uglednih ljudi. Med njimi je bil en sam domačin, in sicer matematik dr. Josip Plemelj, ki je to postal 3. septembra 1906, ko je imel šele 33 let, bil pa je že ugleden docent na dunajski univerzi. Prvi častni občan je postal dr. Janez Bleiweis leta 1876. Med ostalimi sta bila dva škofa, Anton Bonaventura Jeglič, 10. 6. 1918, in djakovski škof Josip Juraj Strossmayer. Zaradi zaslug na soški fronti sta postala častna občana kasnejši feldmaršal Svetozar Borojević von Bojna in general pehote Rudolf Stöger-Steiner von Steinstatten, naslednik vojnega ministra in edinega slovenskega feldmaršala Aleksandra von Krobathina, ki je imel domovinsko občino v Stražišču, od koder je bil doma njegov oče. Med ostalimi naj omenim politika, diplomata in gospodarstvenika barona Josefa Schwegla, za zasluge pri gradnji bohinjske železnice, ki je bil skoraj domačin, saj je bil doma iz Gorij, vodjo liberalcev Karla Trilerja, prvega kranjskega deželnega predsednika Andreja Winklerja in druge.

Usoda diplom častnih občanov ni znana; menda je ohranjena le lepo izdelana diploma za barona Schwegla, ki je v privatni lasti. V privatni lasti je

² *Samouprava, glasilo županske zveze*, Ljubljana, 7–8, julij 1938.

³ Arhiv Republike Slovenije, zbirka častnih diplom, št. 51.

nemara še kakšna. Vsi častni občani so bili ugledni ljudje, ki so se odlikovali na različnih področjih in so si pridobili ugled za dosežke na Bledu ali za ves slovenski narod. O nekaterih častnih občanih ni nobenega spomina več; še največ ga je o domačinu prof. Josipu Plemlju, po katerem je imenovana šola, pred katero stoji tudi njegov spomenik. V njegovi vili je njegova spominska soba. Obnovljena je tudi Hribarjeva vila, prav tako Schweglov dvorec, ki je v privatni lasti in ni dostopen. Noben častni občan nima ulice na Bledu; ima pa jo Rikli, ki nikoli ni postal častni občan Bleda, saj ga Blejci za časa njegovega življenja niso marali. Po drugi svetovni vojni je postal prvi častni občan Edvard Kardelj, kasneje pa večinoma domačini, ki so kaj storili za Bled in širše, kot na primer Žiga Vodušek in pravnik ter diplomat Ernest Petrič, ki sta tudi stanovala na Bledu.